

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE**

z dnia 2023 r.

w sprawie rezerwatu przyrody „Wysoka Skarpa Rzeki Tywy”

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726 i 2375) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Uznaje się za rezerwat przyrody o nazwie „Wysoka Skarpa Rzeki Tywy”, zwany dalej „rezerwatem”, obszar o łącznej powierzchni 20,69 ha położony w obrębach ewidencyjnych Żórawki i Żórawie w gminie Gryfino, w powiecie gryfińskim, w województwie zachodniopomorskim.

2. Opis przebiegu granicy rezerwatu, w formie wykazu współrzędnych punktów załamania granicy, określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

3. Przebieg granicy rezerwatu określa mapa stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 2. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie wartkiej, meandrującej rzeki o charakterze podgórskim, naturalnie wykształconych zbiorowisk leśnych, w tym łągów olszowo-jesionowych, łąk z przytulią leśną *Galium sylvaticum*, żyznych buczyn, unikatowego krajobrazu głęboko wciętej doliny rzecznej oraz stanowisk rzadkich gatunków roślin, w tym storczyków.

§ 3. Dla rezerwatu ustala się:

1) rodzaj – Leśny (L);

2) typ i podtyp:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ – Fitocenotyczny (PFI),

- podtyp – zbiorowisk leśnych (zl),

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ – Różnych ekosystemów (EE),

- podtyp – lasów i wód (lw).

§ 4. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Opis granicy rezerwatu przyrody „Wysoka Skarpa Rzeki Tywy” w postaci wykazu współrzędnych punktów załamania granic według układu współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992¹

Nr	X	Y
1	604924,98	201046,11
2	604927,96	201045,85
3	604948,89	201044,06
4	604949,94	201043,97
5	604979,14	201041,48
6	604980,55	201041,36
7	604992,46	201040,34
8	604993,90	201037,15
9	604994,66	201035,48
10	604996,97	201030,36
11	604992,79	201009,81
12	604981,15	200952,64
13	604981,34	200950,75
14	604982,93	200934,72
15	604984,37	200923,98
16	604985,78	200913,51
17	604988,24	200895,26
18	604990,14	200863,33
19	605002,45	200841,10
20	605014,77	200818,87
21	605027,22	200816,23
22	605039,17	200812,87
23	605050,87	200812,39
24	605058,97	200805,44
25	605061,84	200780,98
26	605064,04	200768,26
27	605060,95	200762,92
28	605054,14	200762,35
29	605032,89	200738,29
30	605014,97	200703,07
31	605013,87	200694,02
32	605017,23	200682,11
33	605005,50	200693,50
34	604982,63	200715,96
35	604956,22	200701,08
36	604961,28	200692,06
37	604963,44	200688,23
38	604974,70	200668,19
39	604978,07	200667,97
40	605026,82	200664,85
41	605030,29	200645,55

Nr	X	Y
42	605061,34	200633,32
43	605065,01	200608,07
44	605078,29	200590,12
45	605089,20	200585,84
46	605105,51	200579,73
47	605161,35	200505,58
48	605164,64	200501,20
49	605200,01	200532,78
50	605216,82	200564,56
51	605225,45	200577,59
52	605236,93	200575,73
53	605273,56	200580,57
54	605315,89	200576,03
55	605320,20	200567,98
56	605317,58	200544,22
57	605268,23	200509,32
58	605256,49	200456,79
59	605262,35	200448,74
60	605263,11	200447,58
61	605315,75	200367,14
62	605339,97	200330,13
63	605339,60	200321,50
64	605349,35	200314,75
65	605350,18	200314,17
66	605385,66	200289,23
67	605293,63	200093,08
68	605290,87	200087,21
69	605278,32	200052,36
70	605262,00	200007,03
71	605247,53	199966,83
72	605260,36	199939,79
73	605255,72	199919,87
74	605277,46	199904,18
75	605286,87	199897,38
76	605277,84	199908,22
77	605298,60	199961,38
78	605304,34	199999,47
79	605300,96	200013,48
80	605341,45	200072,67
81	605365,79	200065,81
82	605390,73	200058,78

Nr	X	Y
83	605393,17	200058,09
84	605398,62	200056,54
85	605387,05	200027,39
86	605369,64	200020,85
87	605366,80	200005,66
88	605348,78	199981,81
89	605347,94	199980,70
90	605339,27	199973,97
91	605334,60	199964,18
92	605340,57	199933,06
93	605347,47	199926,94
94	605344,86	199908,97
95	605334,41	199894,35
96	605336,22	199883,12
97	605335,56	199873,52
98	605335,35	199872,42
99	605333,04	199867,73
100	605327,63	199845,90
101	605320,81	199836,93
102	605311,83	199829,25
103	605302,93	199815,73
104	605301,48	199806,49
105	605301,21	199796,72
106	605293,04	199780,66
107	605278,09	199765,94
108	605263,52	199751,58
109	605256,31	199742,93
110	605251,18	199715,53
111	605243,95	199709,71
112	605231,03	199691,52
113	605217,92	199677,30
114	605196,31	199669,48
115	605168,86	199666,18
116	605145,43	199633,95
117	605122,97	199606,09
118	605126,66	199594,93
119	605130,40	199584,24
120	605159,42	199603,23
121	605161,91	199605,98
122	605165,12	199609,51
123	605168,09	199612,77

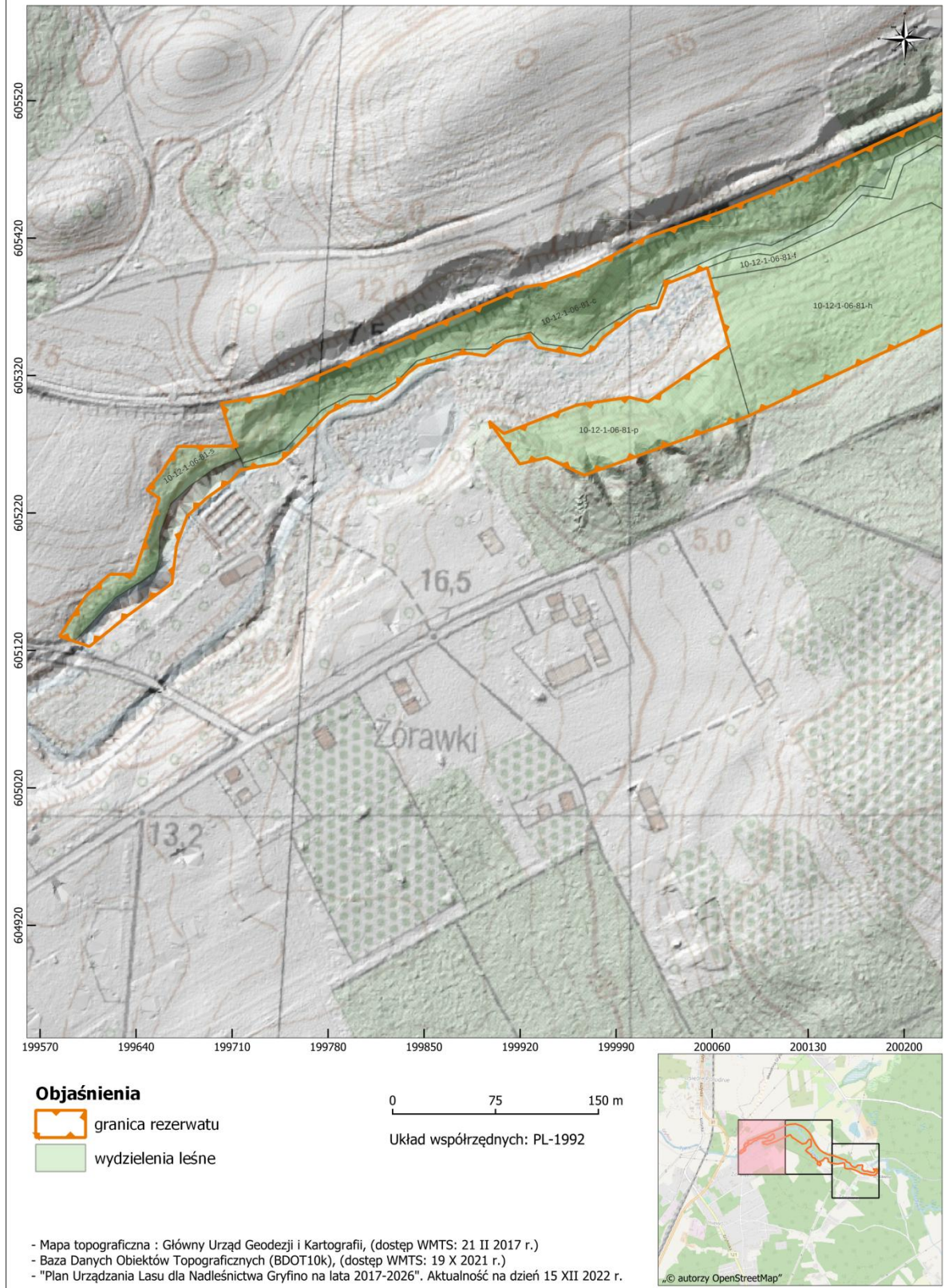
¹ Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990 oraz z 2022 r. poz. 1846).

Nr	X	Y
124	605175,46	199620,88
125	605175,47	199638,55
126	605195,24	199645,19
127	605219,17	199653,23
128	605230,68	199657,10
129	605236,81	199647,84
130	605238,05	199648,90
131	605238,73	199649,48
132	605248,35	199657,71
133	605258,95	199664,61
134	605264,56	199668,26
135	605268,47	199670,80
136	605268,76	199711,66
137	605286,84	199706,12
138	605292,57	199704,37
139	605299,91	199702,12
140	605302,09	199714,78
141	605305,54	199734,80
142	605312,32	199755,24
143	605317,21	199766,53
144	605321,53	199776,49
145	605332,61	199802,07
146	605347,93	199837,97
147	605358,47	199862,65
148	605363,69	199874,90
149	605367,26	199883,27
150	605373,82	199898,64
151	605384,18	199922,91
152	605387,54	199940,96
153	605397,19	199967,40
154	605407,02	199986,59
155	605420,64	200012,09
156	605425,61	200026,64
157	605429,83	200038,97
158	605438,93	200065,60
159	605445,14	200080,90
160	605449,47	200091,58
161	605457,22	200110,67
162	605464,04	200127,47
163	605474,53	200149,96
164	605489,19	200181,38
165	605496,81	200197,71
166	605499,28	200203,01
167	605502,59	200210,09
168	605506,28	200217,99
169	605518,47	200244,12
170	605520,38	200252,37
171	605521,57	200257,80
172	605522,50	200262,04
173	605523,56	200266,91
174	605524,62	200270,40

Nr	X	Y
175	605525,78	200274,20
176	605527,10	200278,55
177	605534,47	200360,25
178	605514,45	200417,69
179	605512,66	200422,83
180	605509,01	200433,30
181	605502,07	200449,69
182	605490,65	200467,00
183	605467,67	200499,40
184	605463,20	200503,79
185	605452,06	200514,73
186	605419,29	200546,93
187	605414,13	200552,00
188	605408,38	200556,02
189	605370,50	200578,54
190	605317,70	200604,40
191	605298,86	200613,63
192	605275,59	200626,27
193	605266,17	200631,39
194	605258,44	200635,60
195	605247,22	200642,93
196	605230,46	200655,53
197	605223,51	200659,32
198	605187,59	200689,33
199	605173,12	200702,55
200	605155,39	200727,68
201	605138,50	200751,61
202	605126,19	200777,77
203	605108,65	200815,06
204	605099,27	200862,08
205	605097,50	200870,96
206	605097,34	200871,74
207	605093,51	200890,98
208	605086,00	200908,16
209	605074,26	200946,62
210	605066,91	200964,52
211	605063,43	200972,99
212	605059,86	200981,69
213	605059,69	200982,11
214	605058,97	200983,88
215	605057,27	200988,01
216	605056,65	200989,51
217	605033,91	201055,41
218	605032,32	201060,03
219	605032,32	201060,03
220	605012,88	201063,55
221	604990,47	201116,16
222	604982,83	201119,30
223	604963,25	201130,07
224	604945,94	201149,71
225	604929,78	201186,79

Nr	X	Y
226	604941,86	201205,76
227	604964,01	201226,63
228	604963,70	201264,62
229	604968,27	201281,09
230	604965,15	201287,72
231	604954,55	201292,04
232	604934,51	201289,38
233	604902,90	201280,53
234	604900,87	201293,47
235	604884,99	201306,44
236	604883,47	201313,37
237	604880,23	201326,85
238	604881,11	201339,70
239	604880,80	201343,09
240	604881,39	201360,12
241	604875,51	201376,73
242	604871,55	201382,83
243	604868,13	201400,27
244	604864,59	201407,30
245	604863,69	201439,97
246	604865,45	201451,76
247	604885,94	201468,26
248	604891,36	201469,66
249	604899,13	201461,50
250	604905,66	201435,58
251	604912,67	201448,05
252	604907,28	201466,06
253	604907,28	201466,06
254	604911,80	201497,14
255	604853,03	201491,57
256	604839,88	201477,19
257	604824,91	201460,84
258	604825,68	201397,99
259	604840,45	201351,74
260	604848,99	201279,22
261	604868,68	201243,08
262	604879,58	201223,08
263	604885,68	201207,63
264	604889,20	201198,72
265	604892,28	201190,91
266	604900,05	201171,01
267	604908,03	201150,59
268	604915,45	201131,59
269	604913,44	201093,77
270	604912,62	201078,34
271	604921,70	201046,39
272	604924,98	201046,11

PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "WYSOKA SKARPA RZEKI TYWY"
Arkusz 1 z 3

PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "WYSOKA SKARPA RZEKI TYWY"
Arkusz 2 z 3

Objaśnienia

- granica rezerwatu
- wydzielenia leśne

0 75 150 m

Układ współrzędnych: PL-1992

- Mapa topograficzna : Główny Urząd Geodezji i Kartografii, (dostęp WMTS: 21 II 2017 r.)
- Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k), (dostęp WMTS: 19 X 2021 r.)
- "Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Gryfino na lata 2017-2026". Aktualność na dzień 15 XII 2022 r.

PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "WYSOKA SKARPA RZEKI TYWY"
Arkusz 3 z 3

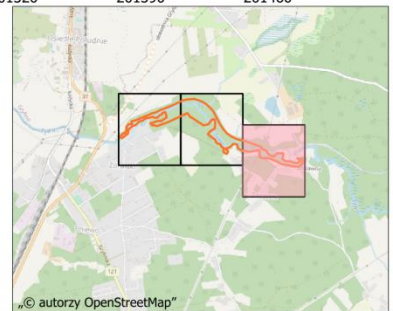

Objaśnienia

- granica rezerwatu
- wydzielienia leśne

0 75 150 m

Układ współrzędnych: PL-1992

- Mapa topograficzna : Główny Urząd Geodezji i Kartografii, (dostęp WMTS: 21 II 2017 r.)
- Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k), (dostęp WMTS: 19 X 2021 r.)
- "Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Gryfino na lata 2017-2026". Aktualność na dzień 15 XII 2022 r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.), uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Projektowany rezerwat rozciąga się w postaci wąskiego pasa, wzdłuż rzeki Tywy pomiędzy miejscowościami Żórawie i Żarówki. Rzeka Tywa w obrębie granicy rezerwatu ma długość ok. 2,5 km. Strome zbocza porośnięte są żyznymi i kwaśnymi buczynami, lasami grądowymi i klonowo-lipowymi; bystry nurt rzeki oraz zachowana w dobrym stanie roślinność sprawiają, że obiekt ten cechuje wiele ponadprzeciętnych walorów przyrodniczych, kwalifikujących się do ochrony rezerwatowej.

Propozycja utworzenia rezerwatu „Wysoka Skarpa Rzeki Tywy” została przedstawiona już w 1997 r. przez prof. dr hab. Janinę Jasnowską, dr Stefana Friedricha, dr Wojciecha Kowalskiego i dr Stefana Markowskiego, w waloryzacji przyrodniczej gminy Gryfino. Obiekt został również wskazany w roku 2006 przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie jako kwalifikujący się do utworzenia rezerwatu. W sezonie wegetacyjnym 2008 r. została przeprowadzona weryfikacja walorów obiektu w zakresie fauny, roślinności i siedlisk przyrodniczych, której wyniki nie tylko potwierdziły wskazania autorów waloryzacji gminy Gryfino, ale znacznie uzupełniły wiedzę na temat walorów obiektu. Potwierdzone zostały stanowiska wszystkich wymienionych w waloryzacji gatunków roślin, a także odnaleziono wiele innych i chronionych taksonów, w tym storczyków. Potwierdzono także występowanie wielu drzew o wymiarach pomnikowych.

Na przedmiotowym obszarze stwierdzono występowanie aż 18 gatunków chronionych, w tym 8 objętych ochroną ścisłą. Niewątpliwie najcenniejszym gatunkiem, znajdującym się we wszystkich uwzględnionych w tabeli kategoriach waloryzacyjnych, jest licznie występujący buławnik wielokwiatowy *Cephalanthera damasonium*. Bardzo cennymi taksonami są również gatunki narażone na wyginięcie na Pomorzu (V): czerniec gronkowy *Actaea spicata*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*, przetacznik górski *Veronica montana* i jastrzębiec żmijowcowaty *Hieracium echioides*. Inne godne uwagi gatunki rzadkie na Pomorzu Zachodnim to: kokorycz wątła *Corydalis intermedia*, fiołek przedziwny *Viola mirabilis*, jarzab brekinia *Sorbus torminalis*, perłówka jednokwiatowa *Melica uniflora*, tojeść gajowa *Lysimachia nemorum*, przytulia leśna *Galium sylvaticum*, hildenbrandia rzeczna *Hildenbrandia rivularis*.

Przeprowadzone w latach 2020-2021 badania terenowe w ramach prac nad dokumentacją podstawową do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Tywy PLH320050 potwierdziły występowanie w obszarze projektowanego rezerwatu siedliska przyrodnicze:

- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*);
- 91E0 Łęgi olszowe i jesionowe *Alnenion glutinoso-incanae* i olsy źródliskowe oraz łągi wierzbowe – siedlisko priorytetowe,
- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*.

Rzeka Tywa na odcinku rezerwatu przyrody stanowi siedlisko przyrodnicze 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*. Siedlisko 3260 zajmuje dna koryt strumieni i rzek, najczęściej (I) - II - V rzędu o średnio intensywnym do intensywnego przepływie wody, osadach z dominującą frakcją piaszczystą, żwirową lub drobnokamienistą (z widocznym udziałem większych kamieni i głazów), zasilane wodami podziemnymi lub z intensywną wymianą wód między korytem rzeki a jej strefą hyporeiczną poprzez przepuszczalne osady denne. Cieki te przynajmniej we fragmentach porośnięte są przez płyty roślin zakorzenionych w dnie i z zanurzonymi w wodzie pędami, rzadziej wytwarzających również liście pływające po powierzchni wody lub pędy częściowo wyniesione ponad powierzchnię (częste przy brzegu lub w mikrosiedliskach o spowolnionym przepływie wody). W skład roślinności siedliska wchodzi również przytwierdzone do dna mszaki i makroskopowe glony (zielenice nitkowate, krasnorosty).

Utworzenie rezerwatu w proponowanych granicach jest w pełni uzasadnione merytorycznie ponieważ ekosystem rzeki na tym przelomowym odcinku stanowi nieodłączny spójny i powiązany z innymi biotopami (lasy zboczowe, łągi, źródlika) element krajobrazu doliny rzecznej. Należy nadmienić, że Tywa na tym odcinku cechuje się podgórskim charakterem, dużym stopniem naturalności (naturalnie zachowaną morfologią dna z sekwencją „bystrze-płoso” oraz niemal nienaruszonym układem poziomym koryta) co znacznie podnosi walor rezerwatu.

Projekt niniejszego zarządzenia został opracowany z uwzględnieniem Wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynika z powierzchni poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu). Zgodnie z dokonanymi obliczeniami wynosi ona 20,69 ha.

Według Ewidencji Gruntów i Budynków rezerwat swoim zasięgiem obejmuje niżej wymienione działki ewidencyjne w obrębach ewidencyjnych Żurawie oraz Żórawki, na terenie gminy Gryfino, własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Lp.	Nr działki ewidencyjnej	Obręb ewidencyjny	Rodzaj użytku	Wydział leśny ¹	Właściciel działki/ Zarządca	
1.	80/11	Żurawie	Ls	80 a	Skarb Państwa/Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Gryfino	
			Tr (LINIA EN)	80 b		
			Ls	80 c		
			Wp (RZEKA)	80 d		
			Ls	80 f		
2.	81/12		Ls	81 b		
			Ls	81 c		
			Ls	81 d		
			Ls	81 f		
			Ls	81 g		
			Ls	81 h		
			Ls	81 i		
3.	32/1		Żórawki	Ls		81 p
	4.			19/2		Ls
5.	81/12		Żurawie	Wp (RZEKA)		81 t
		Ls (DROGI L)		81 ~a		
		Ls (LINIE)		81 ~b		
6.	66		Wp	-	Skarb Państwa/Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie RZGW Szczecin	
7.	20/2	Żórawki	Wp	-		

Propozycja uznania ww. terenu za rezerwat przyrody została ujęta w zatwierdzonym Programie ochrony przyrody na lata 2017-2026 Nadleśnictwa Gryfino.

Pismem z dnia 12 grudnia 2022 r., znak: SZ.RZP.418.11.2022.EK, Zastępca Dyrektora regionalnego zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie zaakceptowała włączenie do granic projektowanego rezerwatu przyrody działki nr 66 obręb Żurawie oraz działki nr 20/2 obręb Żórawki w gminie Gryfino, przy uwzględnieniu prawa do wykonywania obowiązków właściciela wód

¹ Nadleśnictwa Gryfino wg Planu Urządzania Lasu na lata 2017-2026.

wynikających z art. 231 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022. poz. 2625) na tym terenie.

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki Budżetu Państwa, w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie związane z koniecznością przygotowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody (w przeciągu pierwszych pięciu lat od uznania obiektu za rezerwat) oraz realizacji zawartych w nim działań ochronnych i oznakowania granic rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i informacyjnymi. Część środków na ww. prace pochodzić będzie z funduszy zewnętrznych. Zarządzenie nie będzie mieć bezpośredniego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Nie naruszy także przepisów zawartych w prawie Unii Europejskiej.

Projekt niniejszego zarządzenia poddano konsultacjom społecznym, zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), poprzez wydanie obwieszczenia z dnia 2022 r., znak: WOPN.6200.9.2022.MKP, które podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej RDOŚ, wywieszenie na tablicy ogłoszeń RDOŚ, publikację w prasie o zasięgu regionalnym oraz przesłanie do: Nadleśnictwa Gryfino, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Urzędu Gminy w Gryfinie, Starostwa Powiatowego w Gryfinie, z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń oraz do Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Szczecinie (użytkownika rybackiego obwodu rybackiego rzeki Tywa – nr 5).

W wyniku konsultacji społecznych zgłoszono następujące uwagi

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135 z późn. zm.), został uzgodniony z Wojewodą Zachodniopomorskim pismem z dnia 2022 r. znak: